

ערב שבת קודש
עונג שבת
 עלון
 פרשת: **שלה - קרה**
 ט"ו בסיון ה'תשע"א (17.06.2011)
 יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים (שנה עשרים וחמש)
 עלון מס' 19 (1,042)

מועדי השבת שלח
 ער"ש מוצ"ש

י-ם	19.11	20.29
ת"א	19.27	20.32
חיפה	19.20	20.34
ב"ש	19.27	20.30
אילת	19.25	20.27

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת שלח - יום ה'	(אופק ת"א)
עלות השחר	3.42 - 3.43
זמן הנחת תפלין	4.12 - 4.13
הנץ החמה (מישור)	5.35 - 5.36
הנץ החמה (הנראה)	5.39 - 5.40
ס"ז ק"ש מג"א	8.12 - 8.13
הצות היום	12.42 - 12.43
מנחה גדולה	13.18 - 13.19
שקיעת החמה	19.48 - 19.50
צאת הכוכבים ב'	20.39 - 20.40

מועדי השבת קרה
 ער"ש מוצ"ש

י-ם	19.13	20.31
ת"א	19.28	20.34
חיפה	19.21	20.35
ב"ש	19.29	20.32
אילת	19.27	20.29

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת קרה - יום ה'	(אופק ת"א)
עלות השחר	3.43 - 3.46
זמן הנחת תפלין	4.13 - 4.16
הנץ החמה (מישור)	5.37 - 5.39
הנץ החמה (הנראה)	5.40 - 5.42
ס"ז ק"ש מג"א	8.13 - 8.15
הצות היום	12.43 - 12.45
מנחה גדולה	13.19 - 13.21
שקיעת החמה	19.50 - 19.51
צאת הכוכבים ב'	20.40 - 20.41

דף יומי: מנחות קח - חולין ה
 יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל חן
 עורך משנה: אורי דסברג ז"ל
 כתובת: רח' בלוק 3, ת"א
 טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
 דוא"ל: smulady@netvision.net.il
 דפוס: אקסטרה פרינט 50-54-50-1700

העם והארץ

בפרשת שלח אנו עדים למחלוקת הגדולה בעם, בנוגע לארץ ישראל. מחלוקת שהביאה ל'זוּתשא על העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא' וסופה "אתם בכיתם בכיה של חינום ואני קובע לכם בכיה לדורות" בחורבן שני בתי המקדש בתשעה באב.

מה יסודה של המחלוקת? דומה שכדי להבינה יש לעיין במקום הראשון בו פורצת המחלוקת בפומבי. לאחר שהמרגלים שוטחים את דבריהם לפני כל העדה, נאמר: "ויהס כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה". הפרשנות המקובלת לפסוק זה היא שכלב ניסה להשתיק את העם מטענותיו כנגד הארץ. אולם דומה שפשוט הפסוק הוא כפי שנקטו כמה חכמים בדורינו (ראו מגדים לז, לז מאמריהם של י' שוה וי' אליצור) שהעם המדובר כאן אינו עם ישראל, אלא האמורי היושב בה, הכנעני היושב בשפלה ובבקעה ועמלק היושב בארץ הנגב! שהרי תגובת המרגלים לדברי כלב בפסוק הבא היא "לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו". כך גם משמעות 'העם' שני פסוקים קודם דברי כלב: 'אפס כי עז העם היושב בארץ'.

ברור אם כן שגם 'העם' בדברי כלב הוא הכנענים. מהו אם כן: 'ויהס כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה'?

נשים לב מה הן טענות המרגלים: הארץ אמנם טובה אך הבעייה היא העם אשר עליה. הפחד מפני יושבי הארץ אליהם נחשפו המרגלים בצורה חדה כאשר ראו את בני הענק בחברון - ביטל מבחינתם את הרלוונטיות של הארץ. כלב לעומת זאת מבטל לחלוטין את החרדה מפני העם ויושבי הארץ. כפי שיאמר גם בהיותו בן שמונים וחמש שנה: "עודני היום חזק כאשר ביום שלח אותי משה ככחי אז וככחי עתה למלחמה ולצאת ולבוא. ועתה תנה לי את ההר הזה אשר דבר ה' ביום ההוא כי אתה שמעת ביום ההוא כי ענקים שם וערים גדלות בצרות אולי ה' אותי והורשתים כאשר דבר ה'".

מחויבותו של כלב לכיבוש הארץ וביטול החרדה מפני יושבי הארץ בולטים בהמשך הפסוק "עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה". לכאורה היה צריך להיות כתוב כי יכול נוכל לעם אשר עליה. אולם כלב בוחר לדבר רק על הארץ. זהו אם כן הוויכוח המהותי בין כלב והושע למרגלים. הנחת היסוד של כלב והושע היא ש'אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו ארץ אשר היא זבת חלב ודבש' ומה באשר לבעייה הכנענית? 'אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם, סר צלם מעליהם וה' אתנו אל תיראם'. המרגלים לעומת זאת יצרו בעיני עצמם ובעיני העם מצג דמוני של עמי הארץ 'ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם' וממילא אין הם מדברים ככלב על הארץ 'עלה נעלה וירשנו אותה'. אלא על העם: 'לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו'. ונסיים בדברי השל"ה: "שלוש מתנות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל, ולא נתנן אלא על ידי יסורין, ואלו הן: תורה, וארץ ישראל, ועולם הבא. וכי היכי דבביאה ראשונה בא עמלק, הכי נמי בקיבוץ גלויות כשרוצים לבא לארץ ישראל, עמלק מזדמן להם בדרך, וכאשר עינינו רואות היום תמיד, ירא ה' וישפט".

הרב **בועז הוטרד** - ר"מ בישיבת הר ברכה
 העלון מוקדש לזכר ולע"נ
אברהם (רומק) בן היים הוטרד ז"ל,
 נפטר ב-י"ח בסיון תשס"ה. יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
לאה מרים בת יעקב גנץ ז"ל,
 נפטרה ב-כ"א בסיון תש"ע. יהי זכרה ברוך!

על אורי דסברג ז"ל, חבר וידיד שאיננו, כי לקח אותו אלוקים!

אורי, הרב אורי דסברג זצ"ל, נחטף מאיתנו, כהרף עין. בלב קרוע ומורתח ליווינו אותו למנוחת עולמים ביום הקשה כ"א באייר תשע"א. קשה מאד להיסתגל למציאות הארורה הזו שנשלחה בו יד המות. קשה מאד לדבר עליו בלשון עבה. כה צעיר ורענן, בעל ביטחון עצום בקב"ה שנתן לו כוחות להתגבר בגבורה עילאית על משברים קשים מאד שנקרו למשפחה בחייה. זכה להקים משפחה לתפארת וראינו אותו נהנה מכל צאצאיו שיחי'. היה חבר טוב וקרוב לכל חבריו וידידיו, בעל חוש הומור עדין ונפלא, וידע לשמח את משפחתו ואת כל הבאים עימו במגע. הייתה בו מידה עצומה של ישרות אמיתית, ממש נקי כפים ובר לבב. היה מחנך בהתנהגותו, ומרצה ומורה מסודר בשיעוריו בקהילה ובכל מקום שהוזמן להרצות.

הרב אורי היה תלמיד חכם, במלוא מובן המילה. היה דבק בלימוד התורה והוגה בה תמיד. הכרתי אותו כנער צעיר, לפני חמישים שנה, אהוב וחביב על הכל. בעל מידות טובות ונימוסים, שקיבל מבית הוריו. ברבות הימים גדל בתורה וביראת שמים. היה ספוג בתורת ארץ ישראל ובאהבת הארץ. היה כל כך מסודר, וזה ניכר עד היום בכתב ידו הרהוט והיפה. במשך הזמן רכש עומק בתורה במובן הרחב של התורה לגווניה, שבכתב ושבע"פ בספרי השו"ת, ובחידושי הלכה של הראשונים והאחרונים. כאשר עלה ללמוד ב"מרכז הרב" בירושלים למדנו בחברותא וגילה רצון ושקידה, ליבין כל דבר על בוריו. אי אפשר היה שלא לאהוב אותו, היתה בו מתיקות ואהבת הבריות באשר הן.

הרב אורי נרתם בזמנו למפעל "הלכה ברורה" של מרן הראי"ה קוק זצ"ל, ותרם לו מכשרונו. בהמשך למכון "צמות", בעריכת תחומין, והעלונים "שבת בשבתו" ו"ענג שבת" ועוד, ובשנים האחרונות לעריכת האנציקלופדיה התלמודית. והכל בטוב טעם ודעת, ובלקיחת האחריות על כל מה שעובר תחת ידו. איבדנו איש אשכולות. איבדנו חבר יקר. איבדנו אוצר בלום של חכמה, איש חסד המעורב עם הבריות ותורם לחברה. ואי להאי שופרא דבלי בארעא.

אין מילים לתאר את הכאב ואת האובדן למשפחה היקרה. דוקא בתקופה זו כאשר המשפחה הולכת וגדלה ומתפתחת, ציפינו לשנים של נחת רוח יחד עם יהודית רעיתו היקרה והנאמנה שתחי', אך לא כך גזר ריבון העולמים ולקח אותו אליו לשבת ליד כסא הכבוד.

הרב אורי זצ"ל, קשה עלינו מאד פרידתך מעמנו לנצח. עמוד לפני הקב"ה ובקש רחמים על משפחתך, שיתן לה כח להתגבר ולהמשיך בדרך שהתוית. בקש רחמים עלינו ועל כלל ישראל שיחיש את גאולתנו, הרי זכויותיך כל כך רבות, בכדי שבקשותיך ייענו במהרה. הכותב בדמע **גדעון פרל**, הרב של אלון שבות

איש אשכולות שחתר לשלמות

"זכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם" (טו, לט). דברים שכתב רבינו בחיי, בהקדמה לספרו 'חובת הלבבות': "ואתה אחי אילו היה הדבר שאתה נדרש לאמתו בדרך השכל, נבצר ממך להשיגו כגון טעמי המצוות השמעייות, היתה אמתלתך קיימת וטענתך ברורה במה שהתרשלת לחקור עליו. וכך גם אילו היית חלוש דעת ומעט ההבחנה עד כדי שתקחה תבונתך ותקצר ידיעתך מלהשיגו, לא היית נתבע על הזניחך אותו. אך כיון שאתה בעל הבנה ודעה שאפשר לך להשיג בהם אמיתת מה שמסרה לך הקבלה מפי הנביאים ע"ה מיסודי הדת ועמודי המעשה, הרי אתה מצווה בהפעלתם, כדי שיתקיים לך דבר זה בדרך המסורת ודרך השכל, ואם נתעלמת מכך תהיה בדרגת מי שאינו ממלא חובתו לשם יתרומם ויתגדר".

הרב אורי דסברג, אורי כך קראו לו, וכך ביקש להופיע בכתובים, בלי כל תואר שהיה ראוי לו. בתחום האמונה ודעותיה העדיף הרב דסברג אמונה המבוססת על מחקרו ועיונו של האדם. אורי ז"ל מימש בחייו את הגותו של רבינו בחיי, חקר ודרש בחריצות רבה. לפני כעשר שנים יצר איתנו קשר וביקש לתת יד לעלון בכל דבר שיהיה לנו לעזר. הפגישה שקיימנו כדי לבדוק דרכי שיתוף הפעולה היתה קצרה. מהר מאד עמדנו על יכולותיו הנפלאות. על אף עיסוקיו הרבים לא היה לנו ספק שאורי כעורך שותף יכול להציע קדימה את העלון, וכך אמנם היה. אורי היה שלם עם עצמו וכיוון תמיד לדרך השלמות. את הכל הוא עשה בשלמות והוא לא החסיר ולו עלון אחד. את חייו ועבודתו הקדיש במסירות ובאהבה בתחום ההגות התורנית הלכתית. תלמיד חכם היה אורי וככזה הוא זיכה את קוראי העלון בידע עצום, מעמיק ורציני מתורתו, במשך כעשור, והכל בשלמות, מסירות, באהבה ומתוך ענוה וצניעות. יהי זכרו ברוך!

שבת פרשת שלח

ההפטרה: "וישלח יהושע" (יהושע, ב, א).

במנחה פרקי אבות: פרק ב'
שבת פרשת קרח

ההפטרה: "ויאמר יהושע" (שמואל א' יא, ד).

מנצנים החודש: תמוז

המולד: ליל שישי שעה 2, 56 דקות ו-11 חלקים.

ראש חודש תמוז יהיה ביום שבת קודש ולמחרתו ביום הראשון, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה - אומרים 'ולמחרתו'.

לא אומרים אב הרחמים ולא מזכירים נשמות.

במנחה פרקי אבות: פרק ג'

יום חמישי, כ"ח בסיון, המתענים בערב ראש חודש מתענים ביום זה. אומרים יום כיפור קטן במנחה. אומרים תחנון.

ברכת החודש

מנהג קדמונים, בשבת שלפני ראש חודש, לברך את החודש הבא עלינו לטובה, להדיע אימתי יחול ראש חודש, כדי שיזהרו ישראל הקיום הלכות החודש (משנה ברורה תיז, א). אמנם אין בכך חובה, שברכת החודש הינה ברכה שהזמן גרמא, אבל גם הנשים נוהגות לומר ברכת החודש, שהרי ברכה זו היא בקשת רחמים ומתוך כך יזהרו גם הן בהלכות החודש. "אמר ר' יוסי: מימי לא התפללתי מוסף כל זמן שלא ידעתי אימתי ראש חודש" (תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין פ"ה ה"ג),

ולמחרתו בברכת החודש

מן התורה אין ראש חודש אלא יום אחד בלבד - הראשון לחודש החדש. שני ימי ראש חודש, יום השני עיקר ויום הראשון אינו בא אלא מן הספק, שהיה בזמנו, כשהיכו לעדי החודש. משום כך נמנה יום ראשון של ראש חודש עם החודש שעבר (ל' בחודש שעבר), ורק מיום ראש החודש השני מתחילים למנות את החודש שנכנס. לכן, אין להוסיף את המילה "ולמחרתו" בברכת החודש. ראה: כצאן יוסף, ספר מנהגים. מופיע גם בסידור ווילנא. גם בלוח "דבר בעתו", שער זמנים בעתם. ראה גם בלוח לארץ ישראל של טוקצ'ינסקי. בלוח כולל חב"ד, וכן בלוחות אחרים, המתבססים על המנהג וההלכה לא מופיעה המילה "ולמחרתו". ברם, כשמברכים לשבת קודש הבא ויום הראשון שלאחריו, בשבת כזו מכריז ש"ץ 'למחרתו' ביום הראשון" כדי לשלול את יום ראשון הסמוך לברכת החודש, כדי שלא יבואו לכלל טעות, שראש חודש הוא ביום ראשון הקרוב. כך כתוב ב"נוהג כצאן יוסף". מופיע גם בסידור ווילנא.

דקדוקי תפילה / צבי שבטי (שטרן), שילה
"אב הרחמים"

ונקיתי דמם?

בשבת לפני תפילת מוסף אומרים (בקהילות אשכנז) את תפילת אב הרחמים. תפילה זו חוברת בזמן הפרעות של מסעי הצלב, ותוכנה הוא בקשה מהקב"ה לנקום בגויים על הדם הרב שהם שפכו.

סיבה נוספת לכתובת תפילה זו היא מפני שמשפחות שלמות קדשו יחד את ה' כשמאנו להגיד בפה שהם מאמינים באותו

האיש, זה היה לאות ופלא בכל הגויים מסביב. על זה כתב גם הרב זצ"ל שגבורתם מתחברת עם גבורת לוחמי בר כוכבא. (תורה לרב אלחנן בן-נון שהאיר את עיני בנקודה זו.)

בסוף התפילה מופיעים פסוקים מהתורה, מהנביאים ומהכתובים שבהם קריאה לנקמה בגויים (כנראה שאז עדיין לא ידעו שקריאה לנקמה בגויים איננה התנהגות יפה). והנה בין הפסוקים מופיע פסוק שלכאורה נראה בעל כיוון הפוך לחלוטין: "ונקיתי דמם". לכאורה אם ה' אומר שהוא ינקח על הדם, אז מדוע הקריאה לנקמה בגויים. כמובן שיש גם סתירה פנימית בתוך הפסוק, כי מיד מופיעים המילים "לא נקיתי". גם עיון בהקשר שבו נכתב הפסוק מעורר תמיהה, כי כל הפרק (יואל ד') עוסק במשפט שהקב"ה יעשה לעתיד לבוא (בקרוב בימינו) בגויים על הדם הרב ששפכו.

אלא, שהכל נובע מנטייה טבעית שלנו לחלוקה סימטרית של הפסוקים והמשפטים שבתפילה, לשני חלקים שווים באורכם. אם נעיין בטעמים נראה שחלוקת הפסוק הנכונה היא "ונקיתי, דמם לא נקיתי" וכפי שמסביר רש"י במקום שה' אומר לגויים, שגם אם הוא מונק לנקות על יתר החטאים שלהם, אבל, על הדם שהם שפכו בעם ישראל הוא בשום אופן לא ינקח, ולכן הוא ינקם מהם.

אפשרות נוספת להסביר את הפסוק היא שהחלק הראשון של הפסוק הוא בעצם שאלה, וחלקו השני של הפסוק הוא התשובה. כלומר "ונקיתי? דמם לא נקיתי" (תורה לרב אלחנן בן-נון שהאיר את עיני לגבי אפשרות ההבנה הזו)

נקפיד אם כך על חלוקה נכונה של הפסוק, כדי שחס וחלילה לא נהפוך את תוכנו, ומי יתן, שבכות שנקפיד על כך, מכה לראות את הנקמה בגויים בקרוב בימינו. אמן

"הנאהבים והנעימים בחייהם"

בפיוט זה, 'אב הרחמים' מופיע המשפט "קהילות הקודש שמסרו נפשם על קדושת השם, הנאהבים והנעימים בחייהם, ובמותם לא נפרדו". משפט זה מבוסס על פסוק מקינת דוד על שאול ויהונתן, שנהרגו על ידי הפלשתים במהלך הקרב בהרי הגלבע. בקינתו אומר דוד: "שאול ויהונתן, הנאהבים והנעימים בחייהם, ובמותם לא נפרדו" (שמואל ב' א', כ"ג). על פי פשט הפסוק, דוד משבח את שאול ויהונתן שהיו נאהבים בחייהם, וגם במותם לא נפרדו זה מזה ומתו יחדיו בקרב. הרד"ק מפרש אחרת את הפסוק: על אף ששאול ויהונתן ידעו בנבואה שהם עתידים למות בקרב, לא נפרדו מעם ה' ולא נסו מהמלחמה, אלא לחמו בגבורה. שני הפירושים מתאימים כמובן גם לקהילות שעל אף שידעו בוודאות שבסירובם להכיר באותו האיש הם גזרים על עצמם מיתה, לא נפרדו מעם ה' וקידשו את שמו במיתתם. כמו כן, במותם המשותף לא נפרדו גם זה מזה.

כיצד יש לחלק את הפסוק ואת המשפט שבתפילה? יש הטוענים ואומרים "הנאהבים והנעימים, בחייהם ובמותם לא נפרדו". לפי הטעמים של הפסוק ולפי הפירוש של הפסוק ברור שזו טעות, ויש לומר "הנאהבים והנעימים בחייהם, ובמותם לא נפרדו".

אגב, פסוק זה משמש אותנו לפעמים כאשר מדברים על שני חברים טובים שמתו ביחד, במיוחד כאשר מדובר על חברים שמתו יחד בקרב או בפיגוע. יש להקפיד על כתיבה ואמירה נכונה של הפסוק.

יהי רצון שמכה לראות בקרוב את הנקמה בגויים על הדם הרב ששפכו בעם ישראל, ושנכה לאוהלה שלמה בקרוב ממש. אמן.

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **מרים בת סאלם שלמה ז"ל**, נפטרה ב-כ"ה בסיון תש"ב, **אסתר** אשת ישראל שלום **ישראל ב"ט ז"ל**, נפטרה ב-כ"ה בסיון תשכ"ח. **יצחק בן ישראל שלום ישראל ב"ט ז"ל**, נפטר ב-כ"ו בסיון תשס"ו. יהי זכרם ברוך!

החזק הוא הרפה

כשנשלחו המרגלים, נתבקשו לבדוק את עוצמת העם הכנעני, "החזק הוא הרפה". מעתה ואילך כל הרוצה לבדוק חזק כלשהו שתמש במטבע לשון זו. הכותל שנועד למנוע מק בין שכנים צריך להבחין לפי הריב"ש אם "חזק הוא הרפה". רבי אברהם חיים אדדי (לוב וצפת, המאה ה-19, שו"ת ויקרא-אברהם) מספר שניתן להעיד על מותו של אדם אם "לשונו תפוס בשיניו בחזק", אלא שיש "להבחין החזק הוא הרפה". גם תמימות נבדלות זו מזו בחזק, וכפי שקובע ה"ט"ז שיש "חילוק בין ים המלח לשאר מים... דלפעמים יש בשאר מים חילוק זה, החזק הוא הרפה". ור' אליהו (שו"ת ד-אליהו פולין וליטא, במאה ה-18) יודע לומר ש"אין חילוק בין יין ליין החזק הוא הרפה, דהא אין שיעור למזיגת המים".

וכן נבדלים ביניהם קולות, עד שיש מי שמתרעם על בחירת חזן שאינו בקי, וכל מה שאיכפת לקהל הוא "שאגת קולו, החזק הוא הרפה, וצלצלותיו" (ד-יהודה). וכך גם מחלה, ש"זה תלוי לפי מחלת מעיו ולפי טבעו החזק הוא הרפה" (ערוך-השולחן), וכך אונו של גבר - "החזק הוא הרפה" (שו"ת מהריט"ץ).

אך לא רק בני אדם; גם מסמך משפטי יש לבדוקו "החזק הוא הרפה, ואם יש בו כח לעמוד לפני יושבי על מדין, או אם יש פה לבעל דין להשיב עליו" (שו"ת אבקת-רוכל). וכך גם סברות - "אף כי דברי מר אמרונתיו צרופה... אחווה גם דעתי החזק הוא הרפה" (שו"ת משאת-בנימין). נחזור לחזן שמזוהר ע"י בעל שו"ת רביד-זהוב, להבחין בין אותיות דגושות או רפות, ולקוראן "כפי משפט מוצא מבטאן, החזק הוא הרפה ולא יחליפנו ולא ימיר אותנו".

הפרשה והארץ יוסי דוד (מורה דרך מוסמך) yossi.adi@gmail.com

ממדבר צין עד רחוב לבוא חמת

אם הכוונה לישוב רחוב שבעמק בית שאן, הרי שהדרך שהלכו בה היא דרך המלך שמקבילה לירדן. דרך זו שימשה למעבר בארץ ללא צורך לצלוח את הנחלים הנשפכים לים התיכון (רחל שורק, הירקון, אלכסנדר וקישון). כשראו תושבי רחוב של תקופת התלמוד שיושבים הם על אם הדרך המובילה לסוסיא שבמזרח הכנרת, לנווה שבטרכון שבסוריה, לצור או לקיסריה שעל חוף הים התיכון, ריצפו את בית הכנסת שלהם בפסיפס המהווה את הכתובת הארוכה ביותר שנמצאה בארץ, ובה פירוט מה מותר לאכול באותם מקומות ומה אסור. די דומה לשלט הגדול הניצב בשער המושב שדמות-מחולה שבעמק הירדן, המודיע לעוברים ולשבים מתי הם זמני התפילות ביישוב. שירות חשוב לנוסעים בדרכים.

הנוסע בעמק בית שאן יוכל להבחין בתל בין המושב רחוב לבין הקיבוץ עין-הנצי"ב, ממזרח לכביש. סמוך לכביש קיים שטח מגודר, וזהו המקום שבו נמצאה רצפת הפסיפס הנ"ל, שהועברה בשלימותה למוזיאון ישראל. רפליקה שלה הורכבה בפתח בית הכנסת של הקיבוץ עין-הנצי"ב, שבשדותיו נמצא בית הכנסת של רחוב.

ומדוע רחוק כל כך בית הכנסת מהתל עצמו, ששם שכן היישוב רחוב? כך נהגו קדמונינו, שבית הכנסת שלהם היה מחוץ ליישוב, ולכן אנחנו אומרים בלילות שבת "ברכה מעין שבע", כדי לאפשר גם למאחרים לסיים את תפילתם, ולא להסתכן בדרכם חזרה ליישוב.

זכות הציבור לדעת

באחד מסלוני ליל השבת התנהל ויכוח על זכות הציבור לדעת, ומימושה בידי כלי התקשורת. "חשוב לדעת כל פרט שקורה בארץ ובעולם", רעם קולו של אחד הגברים, "אין דמוקרטיה ללא ידע". "דגע אחד" - עיני הכל הופנו אל גברת אחת. "לפעמים הכמיהה לידע היא מיותרת ואף מסוכנת. אספר לכם מה שקראתי בספר 'אלי כהן - האיש שלנו בדמשק': חשדותיהם של צמרת השלטון הסורי, שיש בקרבם חפרפרת, החלו להתעורר כאשר שליט סוריה אמין אל-חאפז שב מיתווח בהול בכליותיו שבוצע בפרס. ב"קול ישראל" ידעו לספר על נסייה זו בפרוטרוט.

כדי לאתר את המדליף, כינס חאפז בדחופות את ראשי השלטון לשיבה סודית. בישיבה זו השתתפו רק כ-30 איש, וחאפז דהם לשמוע את פרטי הישיבה בשידור "קול ישראל" בערבית, כמה שעות לאחר קיומה. לא ארך הזמן, ואלי כהן ה"ד נתפס כשהוא על די המשרד באמצע שידור לתל-אביב". עד כאן סיפורה של האשה.

דיווח של מרגלים לא נועד לאחזי הרבים, ולא כל מה שמועבר על ידם צריך להיות מועבר מיד לידיעת הכל. אלי כהן ה"ד בוודאי העביר את דיווחיו למוסדות הנמצאים בחזרי חדרים, אולם מישהו החליט שסיפורי יפם, כמרגלי המדבר בשעתם, לא רק לאחזי משה ואהרן, אלא "אל כל עדת בני ישראל".

פרפראות לפרשה

הַנָּה וְעַלְיָנו אֵל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' כִּי חָטְאוּנוּ (יד,מ). לכאורה, יחזמה יפה וממש חזרה בתשובה. אם כך, מדוע אומר להם משה אֲתֶם עֹבְרִים אֶת פִּי ה' וְהוּא לֹא תִצְלַח? זהו בדיקו הענין, שבאמירה זו לא חזרו בתשובה. "אמר ה' כי חטאונו" - הוא אומר שחטאונו, ומשום כך: הַנָּה וְעַלְיָנו אֵל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' כִּי חָטְאוּנוּ (ירמיהו בלה). הַבַּעַשׂוּט

וְיִשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹחַ... שְׁנַיִם אֲנָשִׁים מִרְגָלִים חָרָשׁ לְאֹמֶר לְכֹךְ רְאוּ אֶת הָאָרֶץ (הפטרת שלח, יהושע ב,א). "מהו חרש? מלמד שעשו עצמן קדרין, והיו צווחין: הרי קדרות - מי שירצה יבא ויקנה. כל כך ילמה? שלא ירגיש בהן אדם. קרי ביה חרש (=חרס), כדי שלא יאמרו בני אדם שהן מרגלים" (במדב"ר). ולמה דווקא קדרים, ולא בעלי מקצוע אחר? אלא שהקדרה מיוחדת היא, שהיא מפשרת ומגשרת בין האש שמתחתה לבין המים שבתוכה. וזהו ההבדל בין מרגלי משה לבין מרגלי יהושע, שמרגלי משה כלל לא דיברו עם יושבי הארץ, וכל ההתרשמות שלהם היתה "זנהי בעינינו... וכן היינו בעיניהם" - התרשמות אישית בלבד. ואילו מרגלי יהושע גישרו בין האש והמים, בני ישראל ועמי כנען, והתעניינו מה שמעו ומה ידעו עמי כנען, כדברי רחב: "ידעתי כי נתן ה'... שמענו את אשר הוביש ה'... ונשמע וימס לבבנו". ולכן היתה להם גם הסמכות להבטיח לרחב להחיות את משפחתה.

אני ה' אלקיכם (טו,מא). חידה שתוכלו לשאול על די השולחן: היכן יש פסוק שמסיים באותם מילים שבהם הוא מתחיל? ואם לא ידעו הנוכחים לפתור, רימזו להם: בפרשתנו. ואם גם אז לא ידעו, רימזו להם: במקום שמשה לא אמר אמת. והפתרון המלא: זהו הפסוק שבראש קטע זה, שאנחנו מוסיפים לו בקריאת שמע את המלה "אמת", אך מלה זו אינה מופיעה כאן בתורה.

הרב **אורי דסברג ז"ל**, שהסתלק מעימנו בחטף, הספיק לכתוב ולערוך עמוד זה, טרם פטירתו. יהיו הדברים לעילוי נשמתו.